

Beliczay Imre, a mézeskalácssütő mester nemcsak ízletes mézeskalácsairól volt híres, hanem mint - ahogy a mézeskalácsosoknál az szokott is lenni, - a gyertyaöntés is rokonszakmaként a mesterségéhez tartozott. Nagyalásony híres szülőtte ellátta gyertyákkal akkoriban az egyszerű háztartásokat, és a főúri szalonokat is. Gyertyái olyan híresek voltak, hogy a kiegyezés évében tartott királykoronázás gyertyáinak többségét az ő cége készítette. Ez alkalomból, a mives gyertyákon keresztül ismerte meg Ferencz József Beliczay tevékenységét, melynek eredményeképpen arany érdemkereszttel tüntette ki.

Krúdy Gyula *Régi pesti históriák* kötetének egyik színes, a búcsúk hangulatát bemutató írásában is feltűnik a mester alakja.

Krúdy Gyula: A terézvárosi búcsú

A terézvárosi búcsú mindig nevezetessége szokott lenni Pestnek, ama szép kora őszi napon. Beliczay, a gyertyaöntő, nagyobb ládával vonul fel a Nagymező utcába emelt sátrához, mint akár más Mária-búcsúkhöz. Hiszen estére éjfélig gyertyát égetnek minden sátorban, a mézeskalácsosok, a kések, a gyümölcsösök a zsákbamacskások, a bazárosok. A régi, boldog városligeti hangulat költözik a templom elé a hintásokkal, akik ilyenkor mutatják meg a város szívében, hogy egyszerű hintázással is milyen kunsztokat lehet elérni. Nagy sokadalom szokott botorkálni a sátorok kifeszített kötelei között; természetesen itt van a Terézváros minden szép leánya is; aki Teréz-búcsúkor meg nem szerelmesedett valaha Pesten, az nem is érdemli meg, hogy fiatalembernek nevezzék.

Nos, hát egy terézvárosi búcsún tűzte ki Kardhordó Árpád, állatszélidítő és kortes először azt a háromszínű zászlót, amely mindig követválasztást jelentett. A zászló fehérjébe feketével az volt írva: Éljen dr. Vázsonyi Vilmos!

Ha jól emlékszem, Beliczay gyertyaöntő sátránál történt ez az esemény, aki maga nem is volt valódi terézvárosi ember, hanem nagy Morzsányi-hívó a szomszédos Erzsébetvárosban. Talán éppen ezért nem sokat törődött Beliczay uram azzal, hogy kit éltet Kardhordó a Terézvárosban. Akkoriban még olyan messzire esnek egymástól lelki kapcsolatban a pesti kerületek, mint különböző tengeri szigetek. Kardhordó nyugodtan egymás hátra pakolhatott néhány üres ládát, amelyből a szép est reményében a gyertyát már eladták. A közelben eszeveszetten csengettek a hintások, mintha ez volna az utolsó búcsú a fővárosban. Recsegtek a papírtrombiták, mintha ezzel a zenével akarnák megvigasztalni a sátrak körül ődöngő pénztelen polgárokat. Nagyokat visítottak a füttyölők, szakadatlanul szóltak a kereplők, peregtek a dobok, és váltakoztak a szájharmonikák. Viháncoltak a nők, ahogyan csak terézvárosi búcsúkon szokás, amikor régen fojtogatott kedveket hoznak magukkal a gázlámpásos mellékutcákból, ahol az unalom és egykedvűség ásit. A tömegben lejtettek a gavallérok, akik most már nem lorgnette-en szokták vizsgálni a népies összejöveteleket, hanem kacér monoklin át, amely viselet éppen ebben az időben jön divatba. A polgár a maga jámbor pocakjával éppen olyan csodálkozva állong a tumultusban, mint akkor álldogálhatott, mikor egy középkori búcsún először emelték ki erszényét a zsebtolvajok. A komédiás most is hajmeresztő dolgokat ígért bőmbőlő hangján azoknak, akik sátrát meglátogatják. Az árusnők derekai már meggörnyedtek, mint a marokszedőké, a kötényükbe gyülekezett nikkel- és ezüstpénz terhe alatt. Enyhe őszi délután. Az őszirozsaszín felhőkre az elmúlhatatlanság örökképével rajzolódtott le Szent Terézia tornyának árnyéka, amely izmos volt, mint a legtöbb terézvárosi nőé.

Ez a sokadalom volt az eleme Kardhordó Árpádnak, aki különben is csak akkor szerette a csörgőkígyókat, amikor városligeti bódéjában nagy tömegnek mutathatta be őket. Felmászott a gyertyaöntő ládáira, és kitűzte a zászlót, mintha az egész terézvárosi búcsút meghódítani akarná. Éljen dr. Vázsonyi Vilmos, mondta a zászló a nevetgélőknek, az alkudozóknak, a hosszú Nagymező utca hömpölygőinek, a látványosságok fáradtjainak, a mézeskalácsot

majszó nőknél, a libapecsénye árusok sátrai körül orrontó kibiceknek, valamint azoknak is, akik megengedhették maguknak, hogy az Érsek utcában felállított deszkadutyánban ízlésüknek megfelelő lacipecsénye darabot méressenek a váratlanul előkerült kenyeresasszonytól vett cipőjükre.

...Emlékeztek erre a hűvös, papos, jól sepegt Érsek utcára, ahol az ember a saját lépteinek a visszhangját hallgatva: nem gondolhatott másra, mint arra, hogy a sánta sekrestyés jön utána, akinek azért kellett az Érsek utca flaszterén sétálgatnia, hogy a plébános úr új cipőjét kitágítsa. De gondolhatta a lépések visszhangjára azt is, hogy a káplán úr éppen most lépett ki a parochia ajtaján, és a harangozó kíséretében G + M + B betűket megy felírni az ajtó szemöldökfájára azokba a katolikus házakba, ahová Háromkirályok napján meghívták. A világért se higgyük, hogy a reverendában siető léptek talán egy haldoklóhoz igyekeznek, aki nem tud addig meghalni, amíg meg nem gyónja, hová dugta a takarékpénztári könyvet. Nem, ne haljon meg senki Szent Terézia utcáiban, a polgár csak hordja a takarékból pénzeszközét, az ismerős bankpénztárosok úgysem fizetnek másnak, mint a polgár hozzátartozóinak. - Mindig szerettem a tiszta, kellemes Érsek utcában járkálni, mert higgadt gondolatai támadtak itt az embernek, még a kisbabákról is, akiket keresztmamák és bábák felügyelete alatt keresztelőre visznek a sekrestyébe.

Hát ebben a kolostoriasan hűtött utcában kerekedett egyszer olyan nagy ribillió, amely felülmúlt minden addigi terézvárosi búcsút. Ebben az utcában, ahol addig az ember csak a saját lépteiben gyönyörködhetett: deszkapalánkot vontak, mint valami nagyvásáron, ahol a teheneket és bikákat elkülönözték egymástól. A palánkon innen a Nagymező utca felé tolongtak azok, akik ama nagyorrú fiskálist akarták követni Szent Terézia fertályában, a másik oldalon pedig amazok, akik a városrész régi képviselőjéhez ragaszkodtak, ama Radocza Jánoshoz, aki a homlokán kezdett kopaszodni, ugyanezért hajzata úgy emelkedett, mint a drótsövény. Az Érsek utcai iskola volt a választás helyiségének kijelölve, ahol egymástól elkülönítve megjelentek a háziurak, akikkel nem mertek volna lakóik találkozni, a nagykereskedők, akik a kiskereskedőknek hitelt nyújtottak, és már régen fenyegetőznek a kredit megszüntetésével. A tekintélyes polgárok, akiknek mindenki köszönni szokott az Új utcától kezdve a Dessewffy utcáig...

De a palánkon innen, ahol Szent Terézia templomán a két embernyi arkangyalok, szentek és más túlvilági potentátok is vigyáznak a keresztet vető szegény emberekre: ott voltak mindazok, akik ha sóhajtanak, valóban szívük közepéből fakad a sóhaj; akik, ha gondtól függesztik le fejüket, nem mindig azért teszik, hogy az adókövető bizottságot megtévezzék; akik, ha ünnepnapokon mosolyognak, ezt a mosolyt hetekre megbánják. Mert miért szabad jókedvűnek lenni egy embernek, akinek semmije sincs, csak nagyszámú családja? Eljöttek az Aréna útról a kis suszterek, akik már minden különösebb reménykedés nélkül verték a talpakba a faszögeket, a Bajnok utcából a fűszeresek, akik mindig megkeserülnek, ha elköltözködik egy régi lakó az

utcából, a Felső erdősorból a mosodások, akik nem érnek rá tiszta inget váltani, a Gömb utcából a kis szabók, akik már lemondtak arról, hogy drótkerítéseket állítsanak a városban, ahol a gyermekek ruháikat összetéphetik, a szépnevű Izabella utcából a szénkereskedők, akik mindig azon panaszkodnak, hogy a jól beépített utcában később kezdődik a tél, mint például a külső Andrassy úton, a Szív utcából a Pali bácsihoz címzett vendéglős vezetése alatt az összes kiskorcsmárosok, mert ezek ellenzékiek voltak a szigorú rendőrellenőr miatt, a Váci kőrútról a boltosok, akik lenézik a Lipótvároshoz tartozó vizavijukat, mert annak a kormány jelöltjére kell szavazni, megjöttek a Váci útiak és az angyalföldiek... Ezzel aztán körülbelül el is volt döntve a választás sorsa.

Nem volt még ilyen búcsú a Terézvárosban. A Pekáry ház erkélyéről a kő sárkányfő, amely száz esztendeig őrizte ezt a házat, ijedtében leszakadt, szerencsére senkit sem ütött agyon félmázsás terhével. A terézvárosi templomon őrködő próféták és szent emberek kővé meredve figyelték a zsvajt, amely a régi kegyes éneklések helyett most a szentasszony temploma előtt felhangzott:

*...Ő az igazi,
Valóságos demokrata, igaz hazafi.*

Persze, ezt az ifjú terézvárosi fiskális tiszteletére énekelték, hol viharzó kedvvel, hol meg bátorítóan, amint a felismerhetetlen Érsek utcából hangos kortesek a választási híreket hozták.

(1926)

A képek forrása:

A Petőfi Irodalmi Múzeum és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár gyűjteményei

Kapcsolódó link:

[Magyar Elektronikus Könyvtár - Krúdy Gyula: Régi pesti históriák](#)